

Concept bestuursprogramma Waterschap Zuiderzeeland 2023-2027

‘Verbinden en koers houden’

Inleiding en vertrekpunten

Inleiding

Waterschap Zuiderzeeland zorgt in Flevoland en kleine delen van Friesland en Overijssel voor waterveiligheid, voldoende water én schoon en gezond water (de zogenoemde kerntaken). Het waterbeheer wordt gekenmerkt door de maat en de schaal van de polders. Het beheergebied van Zuiderzeeland wordt gekenmerkt door vrij grootschalige landbouw, natuurgebieden met overwegend natte natuur en voortgaande stedelijke ontwikkeling. Wij beheren in dit gebied de dijken en watergangen, het grondwater, de gemalen en de waterzuiveringen. Met dit omvangrijke netwerk van lijnelementen, terreinen en infrastructuur zorgen we voor veiligheid, schoon en gezond water en droge voeten. Maar ook vormt dit netwerk een belangrijke schakel voor bijvoorbeeld biodiversiteit en recreatie. Het waterschap legt daarmee de fysieke en gezonde basis voor wonen, werken, landbouw, natuur en recreëren voor alle Zuiderzeelanders. Als Algemeen Bestuur van Waterschap Zuiderzeeland stellen wij de kaders voor de wijze waarop de taken van het waterschap worden uitgevoerd. Daarnaast controleren we of we bereiken wat we hebben beoogd. Deze rol vervullen wij als volksvertegenwoordigers, namens en in verbondenheid met de Zuiderzeelanders. De afgelopen vier jaar was het bestuursprogramma ‘Water beweegt ons’ de leidraad. Veel van wat daarin staat, is bereikt maar het werk is nooit klaar. Belangrijke kaders en maatregelen die zijn vastgesteld zijn onder meer de Agenda Biodiversiteit, de Klimaataanpak, de integrale aanpak afvalwater Zuiderzeeland, de Energiestrategie ‘Water en energie verbinden’, de doelen en maatregelen voor het voldoen aan de Kaderrichtlijn Water in 2027, de kaders en opgaven voor de dijkversterking binnen het Hoog Water Beschermingsprogramma en de Informatiestrategie. Veel van de onderwerpen die zijn opgenomen in deze documenten, zijn voor de lange termijn geagendeerd in onze Watervisie ‘Met water werken aan de leefomgeving’, en voor de komende periode vastgelegd in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 ‘De kracht van water’. In dit bestuursprogramma voor de periode 2023-2027 bouwen we daarop voort, maar zetten we, vanwege de snelheid van verandering, ook nieuwe accenten. Deels gaat het ook om nieuwe vraagstukken die vragen om nieuwe oplossingen zoals de opgave van de waterbeschikbaarheid en de toename van de verzilting. Het bestuursprogramma geeft de grondhouding en kernwaarden van het waterschap weer. De tijdshorizon die we hanteren bij onze besluitvorming is afhankelijk van het onderwerp, maar voor veel van onze opgaven is deze 2030, 2050 of 2100. Hierdoor werken we in deze bestuursperiode van vier jaren verder aan toekomstbestendig waterbeheer.

Vertrekpunten

Missie en visie

Dit bestuursprogramma sluit aan op de missie en visie zoals verwoord in het Waterbeheerprogramma 2022-2027.

Onze **missie** is: “Het beschermen tegen overstromingen. Het zorgen voor schoon en voldoende water en het zuiveren van afvalwater. Deze zijn essentieel om veilig en gezond te kunnen blijven wonen, werken en recreëren op de bodem van de vroegere Zuiderzee. Daarom is de zorg voor het watersysteem, het zuiveringssysteem en de dijken toevertrouwd aan Waterschap Zuiderzeeland, als functionele overheid.”

Onze **visie** is: “Wij zorgen voor water als onderdeel van de leefomgeving. Ons werk voeren we uit in een voortdurend veranderende omgeving, waarbij we oog hebben voor de uitdagingen die daaruit voortkomen. In het beheergebied zelf komen de grenzen aan het huidige gebruik van het watersysteem in zicht. Daarnaast staan we, net als in de rest van Nederland, voor enkele grote opgaven, zoals aanpassen aan klimaatverandering, bevorderen van biodiversiteit en een grote woningbouwopgave. Ook heeft ons land te maken met ingrijpende hervormingen, waaronder de energietransitie, de verduurzaming van de landbouw, de omschakeling naar een circulaire economie, en de digitale transformatie. Dit alles krijgt zijn beslag in onze werkwijzen en in de leefomgeving, waar het een beroep doet op het watersysteem en een claim legt op de schaarse ruimte.”

Maatschappelijke opgaven en urgentie

Als Waterschap hebben wij dus specifieke taken die vallen onder de landelijke richtlijnen en wetgeving en maken we zelf beleid. We voeren uit, maar hebben ook een rol als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver. Daarnaast heffen en innen we belasting om onze kosten te dekken. We verbinden onze watertaken en bedrijfsmiddelen met maatschappelijke opgaven en transities zoals genoemd in onze visie. De maatschappelijke opgaven maken ook dat we wat betreft onze werkwijze moeten blijven innoveren. De urgentie op onze watertaken en maatschappelijke opgaven is hoog, er is geen tijd te verliezen!

Binnen en buiten verbonden

Dit breed gedragen bestuursprogramma staat voor verbinding intern tussen de verschillende belangen. Onze inzet voor het realiseren van onze missie en visie doen we echter niet vanuit een ivoren toren, maar steeds meer in proactieve verbinding met de buitenwereld ((landbouw)bedrijven, terreinbeherende organisaties, drinkwaterbedrijf e.d.). Daarbij vragen onze inwoners en partners, net als de maatschappelijke opgaven, om samenwerkende overheden. Dat doet ons waterschap op verschillende niveaus.

Gebiedsgerichte samenwerking: koesteren en kiezen

Binnen ons beheergebied werken we intensief samen met de gemeenten en de provincie in ‘Samen Maken We Flevoland’. In gebiedsprocessen en bij projecten werken we als initiatiefnemer of als partner bij initiatieven van derden veel samen met agrariërs, bedrijfsleven, grond- en gebouweigenaren, natuurorganisaties en terreinbeherende organisaties, het drinkwaterbedrijf en andere betrokkenen. Ook rond Natura 2000-gebieden zoals het IJsselmeer en Nationaal Park Nieuwland is er sprake van intensieve samenwerking. We koesteren de samenwerkingsverbanden die we hebben opgebouwd, maar realiseren ons ook dat er nieuwe samenwerkingsverbanden zullen ontstaan als gevolg van de ontwikkelingen in de komende periode. We zullen onze samenwerkingsstrategie toepassen om ook bestaande samenwerkingen zo nodig opnieuw tegen het licht te houden. Waar nodig versterken of herijken we bestaande samenwerkingen of bouwen deze in overleg af.

Inbreng uit de samenleving

We willen op zoek gaan naar een manier om de inwoners meer te betrekken bij het werk van het waterschap. Dit omdat een groot deel van onze inwoners hier weinig kennis van heeft, maar weersextremen (waarvan zij steeds meer de gevolgen ondervinden) en een gezonde leefomgeving steeds belangrijkere factoren worden. Het meer betrekken van onze inwoners is ook een opdracht vanuit de Omgevingswet (participatie*).

Investeren en innoveren

De urgentie van de opgaven waar we voor staan, vraagt met name om te investeren in de uitvoering. Uitvoering om de doelen en de maatregelen die in de vorige bestuursperiode zijn vastgesteld ook daadwerkelijk op tijd te kunnen realiseren. Niet alleen om onze kerntaken toekomstbestendig te vervullen, maar ook om de kosten niet af te wentelen op de toekomstige Zuiderzeelanders. Dat is een grote verantwoordelijkheid. Hierbij zijn we alert op innovaties die de effectiviteit vergroten en/of de kosten beperken.

Samenwerking binnen de watersector

Delen van onze taken zijn opgedragen aan uitvoeringsorganisaties die voor meerdere waterschappen (en soms gemeenten) werken. Bijvoorbeeld GBLT voor de belastingheffing en -invordering of Aqualysis als gezamenlijk laboratorium. De Unie van Waterschappen vormt een belangrijke schakel waar het gaat om landelijke en Europese wetgeving die ons raakt. Wij stellen ons constructief op binnen deze samenwerkingen omdat het organisaties betreft die onmisbaar zijn voor de effectieve uitvoering van onze taken en onze gezamenlijke positionering.

Sturen op hoofdlijnen

Dit is een bestuursprogramma op hoofdlijnen. Hierdoor is er een gedeeld kader, dat houvast biedt, maar waarbinnen de flexibiliteit bestaat om op veranderende omstandigheden in te spelen. Dit kader op hoofdlijnen geeft accenten, soms suggesties en is richtinggevend. Als Algemeen Bestuur geven wij het college opdracht om dit bestuursprogramma uit te werken in een collegeplan voor de komende vier jaar, waarin inzichtelijk wordt gemaakt, hoe deze accenten kunnen worden gerealiseerd, welke extra middelen hiervoor eventueel nodig zijn, welk tempo passend is gezien de beperkte budgetruimte en hoe de (SMART) monitoring plaatsvindt (via de P&C-cyclus en een aparte evaluatie na ruim twee jaar).

A. Grondhouding

De grondhouding van dit bestuursprogramma is 'Verbinden en koers houden'. Hiermee bedoelen we dat onze opgaven voor een deel helder zijn, dat belangrijke mijlpalen in de vorm van doelen en maatregelen zijn bepaald en dat het, gezien de toenemende urgentie en complexiteit, zaak is deze nu te realiseren, ook als de kosten toenemen. Tegelijkertijd betekent dit dat we een scherp oor en oog hebben voor onze veranderende omgeving en zo nodig bijsturen, zonder de hoofdkoers uit het oog te verliezen. In onze oplossingsrichtingen bouwen we flexibiliteit in, zodat we met alternatieven kunnen komen, omdat de toekomst nu eenmaal onvoorspelbaar is. Deze grondhouding biedt ook houvast om te bepalen welke projecten en samenwerkingen hieraan bijdragen en welke niet, waar we extra zeilen moeten bijzetten en waar kunnen reven (het (tijdelijk) minder kan). Koers houden betekent dat we stevige stappen in de richting van onze doelen zetten in deze bestuursperiode. Koers houden betekent ook dat we ons zeer bewust zijn van de partners die met ons meevaren en welke koers zij aanhouden, zodat we daar op kunnen inspelen (binnen en buiten verbonden).

B. Kaders en uitgangspunten

Besturingsprincipes

Zoals aangegeven besturen we op hoofdlijnen vanuit onze kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol. Hierbij gaan we uit van vertrouwen en een duidelijke rolverdeling tussen het Algemeen Bestuur en het college van Dijkgraaf en Heemraden. Het college werkt vanuit collegiaal bestuur. We zetten ons in voor een robuuste integriteitscultuur, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Onze bestuursstijl (van buiten naar binnen, van binnen naar buiten, resultaatgericht, waardegericht) hangt af van de opgave die op tafel ligt. Voor sommige opgaven staan we zelf aan de lat, voor andere opgaven is een meer maatschappelijke of netwerkgerichte aanpak passender. We

maken hierin bewuste keuzes op basis van een dialoog over de effecten die we met ons beleid willen bereiken en welke maatschappelijke meerwaarde dat biedt. We zijn transparant in de afwegingen die we daarin maken. We houden onze kerntaken op orde. Dat is en blijft onze legitimatie en ons bestaansrecht. Deze opdracht willen we tegen aanvaardbare kosten zo goed mogelijk borgen onder veranderende omstandigheden. Dit om wateroverlast en droogteschade zoveel mogelijk te beperken. We blijven (technisch en sociaal) innoveren op de wijze van uitvoering van deze taken.

Duurzaam handelen

Klimaatadaptatie is het speerpunt van onze klimaataanpak. Via onze primaire taken leveren we daarnaast een bijdrage aan de bredere maatschappelijke opgaven zoals biodiversiteit, circulair gebruik van grondstoffen* en het terugdringen van de emissie van broeikasgassen via onze primaire processen of het beschikbaar stellen van onze assets* (bijvoorbeeld zonnepanelen op dijken en aquathermie*). Biodiversiteit is een essentieel onderdeel van een vitaal platteland, van het stedelijk gebied en van schoon en gezond water. Bij de uitvoering van onze primaire taken kiezen we in principe voor de meest duurzame oplossingen, zoals ook is opgenomen in onze klimaataanpak. Hiermee dragen we bij aan een duurzaam en robuust watersysteem en zijn biodiversiteit*, klimaatmitigatie*- en adaptatie* integraal onderdeel van onze kerntaken. De sectorbrede afspraken die hierover zijn gemaakt binnen de Unie van Waterschappen zijn richtinggevend (in plaats van kaderstellend). Voor recreatie en cultuur onderzoeken we koppelkansen* (zoals bijvoorbeeld de toegankelijkheid van dijken voor recreanten en informatie over de geschiedenis van gemaal Vissering).

Extra impuls aan van buiten naar binnen werken

Hierboven is aangegeven dat de wateropgaven maken dat het nodig is om de inbreng vanuit de samenleving te versterken (versterking volksvertegenwoordigende rol). Het versterken van de bestuursstijl van buiten naar binnen kan via meerdere sporen worden bereikt. Het betreft suggesties die nader moeten worden uitgewerkt om tot besluitvorming hierover te komen:

- Het op te stellen participatiebeleid* zoals ook opgenomen in de Omgevingswet, waarbij de reikwijdte moet worden bepaald (opnemen 'uitdaagrecht*' of niet).
- Het bieden van een platform aan groepen die wel een belang hebben maar niet of minder worden gehoord. Hierbij kan worden gedacht aan een waterberaad of een jongerenberaad.
- Het belang van de toekomstige Zuiderzeelanders meer meewegen door een generatietoets* onderdeel te laten zijn van de valuecase* die we toepassen naast de businesscase*.
- Het vaker toepassen van een opgavegerichte- en gebiedsgerichte aanpak. Hierdoor wordt de inbreng vanuit belanghebbenden en/of het gebied én integraliteit van de oplossingen meer geborgd.
- Het uitbrengen van een digitale nieuwsbrief of digitaal bulletin voor meerdere doelgroepen (voorbeeld agrarische nieuwsbrief). Deze berichten kunnen de aanleiding zijn tot meer contact met het waterschap.

Financieel kader

We hebben een gezonde financiële uitgangspositie. We willen deze behouden, ook voor de lange termijn. Dit doen we door budgetdiscipline. Dit betekent dat we vasthouden aan ons financiële beleid van realistisch begroten en we terughoudend zijn in het aangaan van schulden en in het verschuiven van kosten naar de toekomst. We streven naar een rechtvaardige en gelijkmatige ontwikkeling van onze belastingen. We voeren een consistent tarievenbeleid voor alle categorieën en streven naar een kostenontwikkeling voor onze inwoners zo dicht mogelijk bij inflatieniveau. We maken daartoe ook in deze bestuursperiode keuzes. We maken duidelijk waar we geld voor over hebben. We letten er in samenwerkingsverbanden op dat we kosten daar neerleggen waar ze thuis horen. Voor de komende periode stellen wij een AB-brede werkgroep op, waarin alle fracties

vertegenwoordigd zijn, om de gevolgen van de voorstellen van de belastingherziening te vertalen naar de situatie in ons beheergebied, met verwijzing naar de financiële doelstellingen van dit bestuursprogramma.

We staan in de komende decennia voor omvangrijke taken voor het versterken van de dijken en het realiseren van vervangingsopgaven. Daarnaast zijn er opgaven op het gebied van verduurzaming* en het verbeteren van de waterkwaliteit, het tegengaan van bodemdaling en verzilting en het borgen van de waterbeschikbaarheid. Deze opgaven, plus de effecten van externe ontwikkelingen, zoals hogere energiebelasting, landelijk beleid en onvoorziene ontwikkelingen, zullen leiden tot een toenemende druk op de begroting van het waterschap. Toekomstige kosten willen wij steeds zo goed mogelijk in beeld hebben, zodat we kunnen anticiperen en de juiste keuzes maken. Investerings- en uitgaven die nodig zijn om aan onze wettelijke verplichtingen te voldoen (kerntaken en overige wettelijke verplichtingen) hebben voorrang. We zullen kosten waar mogelijk niet voor ons uit schuiven.

Voor duidelijk uitlegbare, realistische en onvermijdelijke keuzes zijn we bereid de uitgangspunten van kostenontwikkeling bij te stellen. We blijven actief zoeken naar alternatieven en cofinanciering om daarmee tariefsverhoging of ongewenste begrotingsontwikkelingen te beperken en we stellen treasurybeleid* op. Jaarlijks wordt een afspraak gemaakt over de maximale loonsomstijging. Voor de komende periode wordt ook het kwijtscheldingsbeleid geëvalueerd en geactualiseerd. Dit in samenspraak met GBLT.

Organisatie en bedrijfsvoering

De sleutelprocessen voeren we in principe zelf uit. Als we dat niet zelfstandig kunnen doen of dit te veel (financiële) nadelen heeft, besteden we dit uit of pakken we dit in een samenwerkingsverband op. We blijven zo nodig investeren in de digitale transformatie. We voldoen hierbij aan de eisen van rechtmatigheid, veiligheid en privacy, waarbij het doel blijft de uitvoering van onze basistaken. We faciliteren loopbaanpaden binnen de watersector en aanpalende domeinen om een aantrekkelijke werkgever te blijven en verjonging te stimuleren. We voldoen ruimschoots aan de wet banenafspraken en zetten ons in om een afspiegeling van de samenleving te zijn.

C. Accenten

Waterveiligheid

Uitgangspunt is dat de dijken uiterlijk 2050 voldoen aan de huidige norm. Via de twaalfjaarlijkse beoordeling houden we de vinger aan de pols om zo nodig het tempo van versterken aan te passen. Dit sluit aan bij de uitkomsten van een onderzoek waaruit blijkt dat de Flevolandse dijken het belangrijkste thema vinden waar het waterschap zich mee moet bezighouden. Als het peilbesluit van het IJsselmeer wordt gewijzigd, moeten de gevolgen van de peilaanpassingen voor de dijken en het regionale watersysteem (bijvoorbeeld kwel, capaciteit en opvoerhoogte gemalen e.d.) uitdrukkelijk worden meegewogen.

Water en bodem sturend; grenzen aan het watersysteem

De principes van 'water en bodem sturend' worden landelijk uitgewerkt. Een eerste uitwerking hiervan is de maatlat groene, klimaat adaptieve, gebouwde omgeving (die gaat over het hoe). Een uitwerking die nog volgt is waar er gebouwd kan worden. We vertalen deze principes en nog volgende kaders voor water en bodem sturend, samen met onze partners, naar handvatten voor onze inbreng in bijvoorbeeld de uitvoeringsagenda van Samen Maken We Flevoland, de uitwerking van de gebiedsplannen in het kader van het 'Provinciaal Plan Ruimtelijke Gebied' en in de uitwerking van de woondeals (waarvan we medeondertekenaar zijn als partner). Met deze nieuwe kaders,

passen we onze Waterschapsverordening (stapsgewijze) aan als instrument bij de vertaling water en bodem sturend.

Waterbeschikbaarheid en verzilting*

Het eindrapport 'Zoetwatervoorziening Waterschap Zuiderzeeland' spreekt de verwachting uit dat de combinatie van klimaatverandering en toename van de watervraag, bij ongewijzigd beleid, ertoe leidt dat we richting 2050 niet altijd aan de watervraag kunnen voldoen. Ook het IJsselmeer biedt hiervoor geen structurele oplossing. Stevige afspraken over het gebruik van IJsselmeer-water zijn daarom nodig. De verwachte toename van de verzilting maakt ook dat zoet water steeds schaarser wordt. Om deze reden werken we in deze bestuursperiode de kaders en de strategie voor waterbeschikbaarheid verder uit. Naast het aanpassen van het watersysteem om de waterbeschikbaarheid beter te borgen zetten we ook in op (innovatieve vormen van) waterbesparing over de volle breedte (drinkwater, oppervlaktewater en grondwater en voor alle relevante sectoren) en op de mogelijkheden van vasthouden en waterberging. Net als bij energie is besparing waar het begint (besparen, hergebruiken, vasthouden, aanvoeren).

Schoon en gezond water

Schoon en gezond water is een voorwaarde voor vrijwel alle functies (landbouw, natuur, wonen, biodiversiteit, recreatie). Uitgangspunt is daarom dat we voldoen aan de 'Kaderrichtlijn Water' (KRW). Dit doen we via het spoor van hotspots in de afvalwaterketen door in te zetten op verbeterde zuivering om het ontvangende oppervlaktewater minder te belasten (eerste spoor). Het tweede spoor is door in te zetten op hotspots in landelijk (o.a. het 'Actieplan Bodem en Water') en stedelijk gebied via gebiedsprocessen ter verbetering van de waterkwaliteit. Als derde spoor willen we nadrukkelijker nagaan hoe aanvullende (grond)waterkwaliteitsmetingen meer inzicht kunnen bieden in mogelijke oorzaken en maatregelen. Als vierde spoor willen we nagaan welke mogelijkheden onze waterschapsverordening biedt om te sturen op het tijdig realiseren van de doelen van de KRW, zodat we dit kunnen inbrengen in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied.

Bodemdaling

Bodemdaling doet zich in grote delen van ons beheergebied voor. Dit onomkeerbare proces beïnvloedt de mogelijkheden voor het landgebruik zoals landbouw, natuur en woningbouw. Vigerend beleid van de provincie Flevoland en ons waterschap is dat het waterpeil niet automatisch meezakt met de bodemdaling o.a. omdat dit de bodemdaling doorgaans versterkt. Op basis van beschikbare gegevens zoals de waterverhalen (kaarten met informatie over het water-bodemsysteem) en de Watervisie bepalen we een strategie (inspanningsverplichting) voor het omgaan met bodemdaling in relatie tot waterbeheer in die deelgebieden in ons beheergebied waar dit een probleem gaat vormen. We realiseren ons dat we de bodemdaling alleen kunnen vertragen en/of de gevolgen kunnen beperken, maar deze niet kunnen stoppen. Deze strategie brengen we in bij het gebiedsproces van de provincie, maar ook bij de uitvoeringsagenda Samen Maken We Flevoland, het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, de woondeals e.d. Zo betrekken we deze overheden vanuit hun verantwoordelijkheid voor de normering en de bestemming van de bodemdalingsgebieden.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Het Rijkskader voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied beschrijft een samenhangende aanpak, waarbij met een gebiedsgerichte werkwijze, de noodzakelijke transitie van het landelijk gebied wordt gerealiseerd onder regie van de provincie. Doel voor ons waterschap is om te borgen dat de opgaven en maatregelen voor natuur, landbouw, water, bodem en klimaat worden gehaald. Bij het thema water gaat het om watervraagstukken zoals waterbeschikbaarheid (inclusief waterberging en waterbesparing), schoon en gezond water (voldoen aan de Kaderrichtlijn Water), verzilting, wateroverlast, grondwater, verdroging e.d. Hiervoor zullen de kaders van het rijk voor

water en bodem sturend worden vertaald (zie Water en bodem sturend; grenzen aan het watersysteem). Binnen dit gebiedsproces kan het netwerk van onze watergangen en dijken een meerwaarde leveren als ecologisch-recreatieve verbindingzone naar natuurgebieden en het groen en water in stedelijk gebied (blauwgroene dooradering). Hierbij blijft de primaire waterhuishoudkundige functie van de watergangen en de dijken geborgd. Ongewenste neveneffecten buiten deze lijnelementen moeten worden voorkomen.

Samen Maken We Flevoland inclusief woningbouwopgave

De samenwerking tussen de zes gemeenten, de provincie en waterschap Zuiderzeeland heeft geleid tot een 'Strategische Agenda' en een (rollende) 'Uitvoeringsagenda'. Water en bodem sturend is uitgewerkt in de pijler 'Robuust Natuurlijk Fundament'. We zetten ons in om deze principes, met onze partners, te vertalen naar de andere pijlers en naar de woondeals. Hierbij stimuleren we innovatie waar dat kan. We zoeken naar medefinanciering hiervoor vanuit het Rijk. Dit kan alleen gerealiseerd worden door de betrokkenheid van alle volksvertegenwoordigers en de maatschappelijke organisaties (landbouw, natuur, woningcorporaties, bedrijven, etc.)

(Afval)water als primaire grondstof

Water van goede kwaliteit wordt schaarser. We zien water (inclusief het effluent* van onze zuiveringen) als een primaire grondstof die van levensbelang is en in potentie bruikbaar is in de landbouw, industrie en natuur. We zetten in op bestrijding van vervuiling aan de bron, maar ook op het verdergaand zuiveren door middel van een vierde trap (mogelijk verplicht vanuit de herziene richtlijn stedelijk afvalwater). Vanuit het principe bestrijden bij de bron en de vervuiler betaalt, maken we ons hard voor de verbrede producenten verantwoordelijkheid, het verbieden van niet-afbreekbare stoffen (zoals PFAS) en het beperken van diffuse verontreiniging (afspoeling en uitspoeling) in zowel landelijk als bebouwd gebied. Bij de afweging tussen energie en schoon en gezond water, geldt schoon en gezond water als onze primaire taak. Daarnaast zetten we in op winning van grondstoffen uit afvalwater (bijvoorbeeld cellulose en fosfaat). Onze investeringen hierin baseren we op de business- en valuecase*. Tot slot blijven we inzetten op vermindering van de discrepantie (vanuit het principe de vervuiler betaalt).

Kennisuitwisseling

Kennisuitwisseling nationaal

Kennisuitwisseling en kennisverspreiding zijn van belang voor de verduurzaming van het water- en bodemgebruik in ons gebied. Om de kennisuitwisseling en kennisverspreiding binnen Het Actieplan Bodem en Water te versterken gaan we verkennen hoe we vanuit onze rol in het ABW kunnen aanhaken op het kennisuitwisselings- en verspreidingsprogramma van het 'Deltaplan Agrarisch Waterbeheer' (DAW). Hierbij zijn veel instellingen binnen ons gebied al aangesloten, zoals bijvoorbeeld de Aeres Hogeschool, MBO Groen, de Boerderij van de Toekomst en de Akker van de Toekomst. We verkennen welke financiële middelen hiervoor beschikbaar zijn vanuit de impuls gelden van DAW. Kennisuitwisseling voor de afvalwaterketen borgen we o.a. via onze deelname aan het 'Nationaal Groeifonds', en de 'Stichting Toegepast Onderzoek voor de Waterschappen'. Kennisuitwisseling ten behoeve van biodiversiteit stimuleren we o.a. via de 'Agenda Biodiversiteit' en ons partnerschap van het 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel'. De kennisuitwisseling met de natuurbeherende organisaties en de landbouw wordt ook versterkt rond het thema waterbeschikbaarheid. De onderlinge betrokkenheid bij het uitvoerende werk van het waterschap wordt vergroot door de leden van het bestuur, kantoorpersoneel e.d., elk jaar, ten minste één werkdag mee te laten gaan met een medewerker in het veld. Met medewerkers in het veld bedoelen we gebiedsbeheerders, schouwmedewerkers, onderhoudsploegen, muskusratbestrijders e.d.

Kennisuitwisseling internationaal

Internationale samenwerking via de 'Blue Deal' (bijvoorbeeld in Ethiopië) zetten we voort. We zetten ons in voor de realisatie van de nieuwe visie op internationale samenwerking (van de Unie van Waterschappen). De nieuwe visie zet, naast de Blue Deal die in stand blijft, meer dan tot op heden in op kennisuitwisseling en -ontwikkeling binnen Europa. Dit omdat daar veel kansen zijn voor samenwerking, subsidiëring en het zijn van een aantrekkelijke werkgever.

D Ten slotte

Er komt veel op ons af en we willen grote stappen zetten. Dit in tijden waarin de kosten stijgen. Toch denken wij dat het belangrijk is dat we eerst bepalen wat nodig is voor toekomstbestendig waterbeheer in ons beheergebied en daarna kijken wat er kan (tarief volgt taak). Voor de accenten doen we dat via het collegeplan en voor de overige besluitvorming via het reguliere besluitvormingsproces.

(*) Begrippenlijst

- **Aquathermie** Duurzame verwarmen en koelen met oppervlaktewater, afvalwater en drinkwater.
- **Assets** Een zaak, ding, of entiteit is met potentiële of daadwerkelijke waarde voor de organisatie. In het geval van een waterschap bijvoorbeeld de dijken, gemalen, zuiveringen, watergangen en persleidingen.
- **Biodiversiteit** Biodiversiteit of biologische diversiteit is een graad van verscheidenheid aan levensvormen binnen een gegeven ecosysteem, geografisch gebied of de gehele planeet.
- **Businesscase** Een businesscase is een beknopte beschrijving en motivering ter onderbouwing van een investering. Een businesscase is in essentie een analyse van de kosten en de baten.
- **Circulair gebruik van grondstoffen** In een circulaire economie bestaat bijna geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt.
- **Discrepantie** In Nederland wordt gemiddeld 15% meer verontreiniging op de zuivering ontvangen dan via aanslagen in rekening wordt gebracht. Dit verschil noemt men de discrepantie.
- **Effluent** Gezuiverd afvalwater dat van de zuiveringsinrichting wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater.
- **Generatietoets** Inzichtelijk maken van de effecten van wet- en regelgeving, overheidsbeleid of investeringen op leeftijdsgroepen.
- **Klimaatadaptatie** Adaptatie is aanpassing. Klimaatadaptatie is aanpassen aan (mogelijke) klimaatverandering.
- **Klimaatmitigatie** Mitigatie betekent matigen of verminderen. Klimaatmitigatie bestaat uit maatregelen bedoeld om de omvang of snelheid van opwarming van de Aarde te beperken. Over het algemeen bedoelt men met klimaatmitigatie het verminderen van de door mensen veroorzaakte emissies van broeikasgassen (me name kooldioxide (CO₂), methaan (CH₄) en lachgas (N₂O)).
- **Koppelkansen** Dit zijn kansen die voortvloeien uit een ander project waarbij dan twee projecten gaan samenlopen met de nodige kostenbesparingen van dien.
- **Participatiebeleid** Beleid gericht op het stimuleren van betrokkenheid, optimale samenwerking en afstemming met bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisatie, en andere partijen.
- **Recht om uit te dagen** Bij het Uitdaagrecht (ook wel Right to Challenge genoemd) kunnen bewoners, maatschappelijke organisaties e.a. taken van gemeente, provincie of waterschap overnemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen.

- **Treasurybeleid** Het gaat om de beheersing, door besturing en bewaking, van financiële posities (voorraadgrootheden) en de aan deze posities en stromen verbonden kosten en risico's.
- **Valuecase** De optelsom van waarden (duurzaam, sociaal, financieel, etc.) van de verschillende elementen in een project die door betrokkenen worden ervaren.
- **Verduurzaming** Een economische ontwikkeling die gericht is op het minder uitputten van natuurlijke hulpbronnen, het besparen op het gebruik van energie, en het minder belasten van het milieu.
- **Verzilting** De toename van het zoutgehalte in de bodem, het grondwater en het oppervlaktewater.